

Arany László Gagyi gazda

Hangos mese

(A hanganyag itt található: https://varazsbetu.hu/mesetar/gagyi_gazda)

Egyszer volt, hol nem volt, az Óperenciás-tengeren túl, a Szent Gellért hegyén innen volt, volt a világon egy nagy város, abban lakott egy szegény asszony. Ennek a szegény asszonynak nem volt az isten szabad ege alatt egyebe, mint egy rossz háza meg egy sovány tehene. Volt neki egy félig bolondforma fia, akit az egész város Gagyi gazdának hítt, mert sose csinált semmit, csak kódorgott, mint az Orbán lelke, vagy pedig kiült a ház elibe, ütötte a lába szárán a legyet.

Egyszer elment a szegény asszony az erdőre egy kis fáért, Gagyí gazdának megmondta, hogy maradjon otthon házörzeni, s viselje gondját a tehennek. De Gagyí gazda mást gondolt, éppen vásár volt a városban; kapta magát, kihajtotta a tehenet, hogy majd eladja, de biz ott azt se kérdték tőle, hogy mire tartja. Már éppen vissza akarta vezetni, mikor meglátott egy katulyás zsidónál egy cifra katulyát; kérte a zsidót, hogy adja oda neki azért a tehenért; a zsidó is kapott rajta; csakhamar megvolt az alku. Vitte haza Gagyí gazda a katulyát nagy örömmel, az egész úton röhögött neki. Mikor a házuk elibe ért, elejtette a katulyát, kiugrott belőle tizenkét óriás, akik körülvették Gagyí gazdát.

- Mit parancsolsz, Gagyí gazda? Mit parancsolsz, Gagyí gazda?

Szegény Gagyí gazda úgy megijedt, hogy egy darabig szólni se tudott. Utoljára mégis gondolt egyet.

- Hát azt parancsolom, hogy itt, e helyen a rongyos viskó helyett olyan palota kerekedjék,

mint a királyé.

Alig mondta ki, mindjárt még szebb épült, mint a királyé volt.

Gagyí gazdának csak elállt szeme-szája, egy darabig ott bámulta a sok szép holmit, be se mert menni a palotába; utoljára mégis ráadta a fejét, bement. Hogy aztán látta, hogy odabent nincs senki, egészen nekibátorodott.

A szomszédok ezalatt körülvették a palotát, nem tudták mire vélni a dolgot, ott dévankoztak, hogy mi dolog ez, honnan termett ez ide. Egyszer csak jött haza a szegény asszony, ez is nagyon elcsodálkozott, kérdezgette a szomszédoktól, hogy tán nem is jó helyen jár, hogy tán eltévedt, nem itt van az ő háza, "de hiszen kendteket mind ismerem, kendtek az én szomszédjaim, mégiscsak ennek kell annak lenni".

Mikor legjobban tanakodtak, kitoppant Gagyi gazda a házból, megfogta az anyja kezét, felvezette a palotába, ott elbeszélte neki mindent. A szegény asszony, mikor meghallotta, hogy nincs tehén, elkezdte szidni Gagyi gazdát:

- Ó, te bolond, te bolond, mindig mondtam, hogy nincs elég eszed, azért a rongyos katulyáért odaadni egy tehenet! Most már miből élünk meg, miből tudjuk mindennapi kenyerünket megkeresni?

Gagyí gazda alig tudta elhitetni, hogy lesz már ezután, ami csak kell, enni-innivaló, minden, ami szemöknek, szájoknak tetszik. Erre elővette a katulyát, a földhöz vágta. Kiugrott belőle a tizenkét óriás.

- Mit parancsolsz, Gagyi gazda? Mit parancsolsz, Gagyi gazda?

- Nem mást, mint hogy ez az asztal mindjárt tele legyen mindenféle étellel.

Alig mondta ki, mindjárt úgy tele lett az asztal mindenféle drága étellel, itallal, ami csak a világon van, hogy majd leszakadt alatta. Gagyí gazda úgy jóllakott, mint a duda. Az anyja is csipegetett egy-egy kicsit, de nemigen mert sokat enni.

Ezalatt híre futott a városban a Gagyí gazda palotájának, jártak csodájára mindenféle emberek, hercegek, grófok, nagy süvegű tótok. Vallatták Gagyí gazdát, hogy honnan támadt oda a palota olyan hirtelen, de nem mondta senkinek, csak éltek az anyjával a nagy uraságban.

Egyszer Gagyí gazdának az a gondolata támadt, hogy meg kellene házasodni. Az anyja is helybenhagyta, hogy biz a jó lesz, tanácsolta is mindjárt a szomszéd leányát. De Gagyí gazda tudni sem akart róla, hanem arra kötötte magát, hogy a király egyetlen leányát veszi el. Váltig mondta neki az anyja, hogy nem adják azt őhózzá, nem neki való az; csak falra hányta a borsót, mert Gagyí gazda nem állott el az akaratától, hanem mindig ösztökelte az anyját, kérje meg neki a királykisasszonyt. A szegény asszonynak mit volt mit tenni, felöltözött az ünneplő ruhájába, elment a királyhoz, elmondta, hogy mi járatban van. A király szörnyen megharagudott; majdhogy ebrúdon nem vettette ki.

- Ejnye, imilyen-amolyan kolduskölke, még az én leányomra meri vetni a szemét, hogy most egy kicsit felkapott az uborkafára! Megmondja neki kend, hogy arra ne is ácsingózzon soha!

Hazament a szegény asszony, elmondta Gagyí gazdának, hogy mit izent a király. De Gagyí gazda akkor is csak azt mondta, hogy övé lesz a királykisasszony, akárki meglássa. El is ment még aznap a keresztapjához, rábírta, hogy: "Menjen el a királyhoz, mondja meg neki, azt izenem, hogy akármit kívánjon, mindent megteszek, ha nekem adja a leányát." Elment a keresztapja a királyhoz, elmondta, hogy mit izent Gagyí gazda. Szeget ütött ez a király fejébe. Azért hát azt felelte, hogy nem bánja, neki adja a leányát, ha az ő palotájától a Gagyí gazda palotájáig aranyhidat rakat, gyémántkarral, üveg bolthajtással, hogy az ő leánya azon járhasson.

Elmondta Gagyí gazdának a keresztapja, hogy mit felelt a király; Gagyí gazda nagyot ugrott örömében, hogy ha csak ez a baj, ezen könnyű segíteni. A keresztapja nem tudta mire vélni a dolgot, azt gondolta, hogy az esze tisztul. Este, mikor le akart feküdni Gagyí

gazda, elővette a katulyát a tükör mellől, a földhöz vágta. Kiugrott belőle a tizenkét óriás.

- Mit parancsolsz, Gagyí gazda? Mit parancsolsz, Gagyí gazda?

- Nem mást, mint hogy holnap reggelre, mire én felkelek, a király palotájától az én palotáig aranyhidat csináljatok gyémántkarral, üveg bolthajtással.

Reggel, mikor felkelt a király, kinézett az ablakon, hát látta, hogy micsoda pompás hidat csináltatott az éjjel Gagyí gazda. Csak elállt szeme-szája. Mit volt mit tenni, hozzá kellett menni a királykisasszonynak Gagyí gazdához.

Itt Gagyí gazda hazavitte nagy örömmel a feleségét. A szegény asszony eleinte sírt-rítt, de utoljára, amint látta, hogy ura minden kívánságát, mihelyt kimondja, abban a szempillantásban teljesíti, hát, lelkemadta! Még beleszeretett. Csak azt szeretne volna még kivenni belőle, hogy honnan veszi azt a sok mindent, mi módon csináltatta a hidat meg a palotát. De hiába volt minden faggatás, mert ilyenkor egyik fülén beeresztette a szót Gagyí gazda, a másikon ki.

Egyszer elment Gagyí gazda valahova onnan hazulról, nem maradt más a háznál, csak a felesége. Bemegy hozzá egy nyomorult koldus, kéri az Isten nevében, hogy könyörüljön rajta, hamarjában nem tudott mit adni neki az asszony, lekapta a tükör mellől a katulyát, odaadta neki.

- Fogja kend, jó lesz, ha valahol kap kend egy-két krajcárt, beleteheti.

Elment a koldus nagy dűnnyögve, hogy ilyen gazdag asszony bizony adhatott volna - ha mást nem - egy darab szalonnát.

Amint kiért az utcára, elejtette a katulyát, kiugrott belőle a tizenkét óriás, körülfogta a szegény koldust.

- Mit parancsolsz, gamós[3] koldus? Mit parancsolsz, gamós koldus?

Az meg, szegény, majd leesett a lábáról, úgy megijedt; nem jutott eszébe semmi okos, utoljára azt a bolondot parancsolta, hogy azt a palotát vigyék mindenestül, ővele együtt a sós tenger közepébe. Az óriások felkapták a palotát, meg sem álltak, míg a sós tenger kellő közepére nem értek vele, ott letették; úgy lebegett a palota a vízen. A Gagyai gazda felesége még akkor is benne volt; de nem tudott róla semmit, hogy viszik, mert aludt. Mikor letették az óriások a palotát, bement hozzá a gamós koldus, elmondott neki mindent, hogy s miként ment oda a palota. A királykisasszony mindjárt felérte ésszel, hogy Gagyai gazda is ezekkel az óriásokkal csináltatott mindent, kérte vissza a katulyát a koldustól, gondolta magában, hogy majd visszaviteti a palotát a maga helyére, aztán megint jó lesz minden. De bezzeg felnyílt a szeme a koldusnak is. Nem hogy visszaadta volna, hanem még azt kívánta a királykisasszonytól, hogy ezután őt szeresse, az ő felesége legyen. A királykisasszony mindig sírt-rítt, mert hagyján, ha még csak sánta lett volna a koldus, de máskülönben is csúnya volt, a pofáját is az ereszbe verték; imitt-amott fityegett rajta egy-egy szál szőr, biz bele szegénybe a legalábbvaló fehérszemély se tudott volna beleszeretni, nem hogy olyan gyönyörűséges királykisasszony.

Ezalatt Gagyai gazda hazament, kereste a palotáját, s hogy nem találta, nagyon elszomorodott, tudakozódott fűtől-fától, hogy nem tudna-e róla valamit. Utoljára akadt egy kondásbojtár, aki látta, mikor vitte a tizenkét óriás a sós tenger felé.

Elindult hát Gagyai gazda, hogy fölkeresse a palotáját meg a feleségét. Hanem előbb csináltatott magának egy vasbocskort, azt felhúzta a lábára, felfogadta, hogy addig le nem veti, míg a palotáját meg nem találja.

Ment, mendegélt hetedhét ország ellen, egyszer előtalált egy rákot, amint a pocsolyában fetrengett. Megszólította a rák:

- Segíts rajtam, Gagyai gazda, végy fel a tarisznyádba, jótét helyébe jót várj!

Gagyai gazda megszánta, felvette, s a tarisznyájába tette.

Megint ment, mendegélt, előtalált egy egeret, amint valami vízben fuldoklott; sehogy se tudott kiszabadulni. Ez is megszólította:

- Segíts rajtam, Gagyí gazda, szabadíts ki a vízből, végy fel a tarisznyádba, jótét helyébe jót várj!

Ezt is megsajnálta, felvette, s a tarisznyájába tette.

Megint ment, mendegélt, hét nap, hét éjjel mindig ment, akkor elért a sós tenger partjára. Meglátta a palotát messzire lebegni a tenger kellő közepén. Nagyon elbúsulta magát, mert látta, hogy oda semmi módon be nem juthat.

Amint így búslakodik, megszólal a rák a tarisznyában:

- Miért búslakodol, kedves gazdám?

- Hogyne búslakodnám, mikor látom, hogy semmi módon be nem juthatok a palotámhoz.

- No, hát én majd beúszom, megnézem, mint állanak odabent a dolgok. Te addig várj itt a tengerparton.

Beúszott a rák. Gagyí gazda várta a tengerparton egész nap, de csak nem jött. Már keresztet vetett rá, hogy nem is jön ki; hát egyszer bukkan ám elő a víz alól. Mindjárt tudakolta tőle Gagyí gazda, hogy mit látott.

- Hej, kedves gazdám, furcsán megy odabent a dolog; a gamós koldus erővel azt akarja, hogy feleségévé legyen a királykisasszony, de az azt mondja, hogy neki bizon nem kell, se testének, se lelkének, "jobb lesz, ha ideadod azt a katulyát". De a koldus nem adja, hanem egy kis vékony lánccon a nyakában is hordja éjjel-nappal. Én elloptam volna, de nem tudtam a láncot elvágni. Gagyí gazda még jobban elbúsulta magát. De most meg az

egér szólalt meg:

- Ne búslakodjál, kedves gazdám, gondoltam én egyet. Majd engem bevisz a rák koma a hátán, én elrágom a láncot, kihozzuk a katulyát.

Úgy is lett. Felült az egér a rák hátára, beúsztak a palotához; éppen akkor húzta legjobban a koldus a bőrt a fagyon, a kis egér odament, lerágta a katulyát a láncról, a rák azt is a hátára vette, meg az egeret is, úgy úsztak kifelé. Gagyí gazda még messziről észrevette őket, alig várta, hogy kiérjenek, mindjárt a földhöz vágta a katulyát. Kiugrott belőle a tizenkét óriás, körülfogta Gagyí gazdát.

- Mit parancsolsz, régi kedves Gagyí gazdánk? Az isten is áldjon meg!

- Nem mást, mint hogy a palotámat mindenestül, velem együtt visszavigyék a régi helyére, azt az akasztófára való koldust pedig lökjétek ki belőle, hadd éljen meg, ahogy tud.

Az óriások felkapták a palotát, visszavitték Gagyí gazdával, az egérrel és rákkal együtt a régi helyére. A gamós koldusnak megint hátára adták a tarisznyát, s útnak eresztették.

Az öreg király, mikor meglátta, hogy a Gagyí gazda palotája megint a régi helyén van, meg mikor a leányát épen, egészségben a szeme előtt látta, úgy megszerette Gagyí gazdát, hogy mindjárt neki adta a fele királyságát, újra nagy lakodalmat csaptak, még most is élnek, ha meg nem haltak.

(A hanganyag itt található: https://varazsbetu.hu/mesetar/gagy_i_gazda)